

ԱՌԵՏԱԲԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐԹՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Կը հրատարակուի ամէն երեքշաբթի: Տարեկան գինն է 1 1/2, վեց ամսուանը 3/4 մէծիւնի, կանխիկ, և հատը 60 փարա: Բաժանորդագրութեան վերաբերեալ նամակներ ուղղուելու են առ Մր. Տուայթ, խմբագրութեան վերաբերեալներն՝ առ Մր. Կրին, Կ. պոլիս, Ամերիկացի խան:

ՀԱՏՈՐ 34.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ. ՄԱՅԻՍ 28. 1878

Թիւ 22

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ամասիա Թագաւորին հարկեր տալովը: — Ներդաւանց նպատակը: — Ճարտնի մէջ Աւետարանին զօրութիւնը: — Սուրբ գրոց հին տպագրութիւնները: — Անգղիոյ պաշտօնեայր և Անգղիացի ազգը: — Սխալի մը ուղղութիւնը: — Որքանոց ի Պրուսա: — Ազգայնոց մէջ սէր և միութիւն: — Տեղեկութիւն ի վերայ հինգ խորհրդոց եկեղեցւոյ: — Քաղաքական լուրեր: — Ելեւմտական և առեւտրական:

ԱՄԱՍԻԱ ԹԱԳԱՎՈՐԻՆ ՀԱՐԻՐ ՏԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՅՈՒԳՈՍԻ Թագաւորին Ամասիա ազգէկ մարդ էր, բայց ուրիշ ազգէկ մարդոց պէս, աղաւ չէր լծերութենէ: Անգամ մը որ պատերազմի պիտի երթար, հարկեր տալովը արծաթով հարկեր հաղար զօրաւոր մարդիկ խորայնի տաւը ցեղերէն վարձու բռնեց իր բանակին համար: Այս բանը հաճոյ չեղաւ Աստուծոյ, և մարգարէ մը Աստուծոյ կողմէն ըսաւ Ամասիայի. «Ով Թագաւոր, խորայնի զօրքը քեզի հետ չերթայ. քանզի Տէրը խորայնի հետ, այսինքն բոլոր Եփրատի սրբւոյցը հետ չէ» (Բ. Գ. Ի. 7): Այս պատճառաւ Ամասիա նեղն ինկաւ: Ազգէկ գիտէր որ Աստուծոյ կամեցը դէմ դարձելով յաջողութիւն պիտի չգտնէր. բայց արդէն հարկեր տալովը արծաթով տուած էր իրեն առհասարակ իսրայելի զօրոց: Կուգէր զԱստուծոյ իրեն օգնական ունենալ պատերազմի դաշտին վրայ, բայց ծանր կու գար անոր այնչափ ստակ կորսնցներ: Վերջապէս ըսաւ մարգարէին. «Հապա ինչպէս ընելու է այն հարկեր տալովը որ քա իսրայելի զօրքին տուի» Մարգարէն պատասխանեց. «Տէրը քեզի անկէ աւելին կրնայ տալ» Այն պատասխանով համապատեցաւ Ամասիա, և արձակեց հարկեր հաղար վարձկան զօրքը:

Ամասիա խեղացութիւն դարձեց այսպէս ընելով: Անխելք է այն մարդը որ Աստուծոյ բացայայտ կամեցը դէմ կը դարձէ: Ի վախճանի կը կորսնցնէ մանաւանդ քան թէ կը շահի: Աստուծոյ հաճութիւնը քան զամենայն ինչ կարեւոր է մարդու: Եթէ Աստուծոյ մեր կողմն է, ով կրնայ հակառակիլ մեզի, և եթէ Աստուծոյ հակառակ է մեզի, ինչ օգուտ մեզի ուրիշներուն բարեկամութենէն: Չար բանն մը քաջութեամբ կորուստ բրած չենք ըլլար: Մարգարէին աչքը լծերու այսպէս չի աւանդ: Ամասիայի թուեցաւ թէ խորայնի զօրքն իր բանակին արձակելով, իր հարկեր տալովը կորուսած պիտի ըլլար: Այնպիսի մեծ դուռնար մը, այսինքն իբր

40,000 լիւր, ի զուր վաճառած պիտի ըլլար: Մեր օրերն ալ նշանի մարդիկ ստակ շահելու համար այնպիսի դարձերու ձեռք կը դարձնեն որ համաձայն չեն Աստուծոյ պատուէրներուն: Անոնց խելքը շատ անգամ կը տանջէ զանոնք այն դարձերուն համար: Գիտեն թէ իրենց ընթացքը հաճելի չէ Աստուծոյ: Գիտեն թէ Աստուծոյ չի կրնար յաջողել անոնց դարձը, և երբեմն կէս մը կը մտնեն ետ քաշուիլ այն դարձէն, և իրենց ձեռքը լուսնալ անօրէնութենէ: Բայց հարկեր տալովը յիշելով կ'ըսեն. «Հապա ինչպէս ընելու ենք ստակը» Ինչպէս ընելու ենք: Թողք զայն, հող մի ընէք: Ընէք շիտակը, և ապաւինեցէք յԱստուծոյ: Աստուծոյ կարող է ձեզի քան զայն աւելին տալ: Եւ պիտի տայ քան զայն աւելին, եթէ դուք ուղիղ մտք ընէք ինչ որ զիտէք թէ Աստուծոյ կը պահանջէ ձեռն: Աստուծոյ պիտի լեցնէ ձեր կորուստը այն տուն և այն կերպով որ անոր պատշաճ կը լուի: Երբեմն կու տայ նոյն բանը զոր կորուսիք, և այս աշխարհիս մէջ երբեմն քան զայն լուսաւորն բան մը այս աշխարհիս և կամ հանգիստեան մէջ դարձեալ երբեմն կու տայ թէ աստ և թէ անդ: Թէ Աստուծոյ ինչպէս պիտի լեցնէ ձեր կորուստը ասոր վրայ խորհիլ ձեզի չի վերաբերի. ձեզի վերաբերեալ բանն է ուղիղ դարձել, և հետեւանք թողալ Աստուծոյ:

ՆԵՂԱԹԵԱՆՅ ՆՊԱՏԱԿ

Եթէ Գրիտոնեայր իրենց նեղութիւններէն օգուտ չբաղեն, արգարի շատ ցաւալի վիճակի մէջ են: Բայց Գրիտոնեայր փորձիւ կը հաստատեն Սուրբ զիւրին խօսքը թէ նեղութիւնը «արգարութեան նախադրար պատուը կը հասուցանէ անով վարձուցներուն» (Եբր. ԺԲ. 11): Պօղոս առաքեալ կ'ըսէ. «Նաեւ նեղութիւններու մէջ կը պարծինք, ինչու որ գիտենք թէ նեղութիւնը համբերութիւն կը գործէ, և համբերութիւնը փորձառութիւն, ու փորձառութիւնը յոյս, և յոյսը ամօթով չձգէր» (Հռոմ. Ե. 3—5):

Նեղութեանց օգուտը քիչ մը մանր քննենք:

1. Մարդիկ ընդհանրապէս չեն խորհիր իրենց հոգիներուն վերաբերեալ ամենէն կարեւոր բաներուն վրայ: Յիմարութիւնը բնական սրտին կը տիրէ, ուստի նեղութիւնը կը զրկուի խորհիլ տալու համար մեզի մեր հոգեւոր

վիճակին վրայ: Յիմարք են որ իրենց հոգեւոր վիճակին վրայ լուրջ խորհրդածութիւնները մէկզի կը նետեն: Խորհելու հարաւորութիւն է որ զԸԼԼ խաւորապէս զմարդ անասունէն կը զատէ, և արեւ խորհել իմաստուն մարդը կ'որոշէ յիմարէն:

2. Նեղութիւնը ազգու կերպով մեր միտքը կը բերեն յաւիտենականութեան խորհուրդը: Մեզի համար բարի է այն բանը որ մեզի կը յիշեցնէ կենաց կարճութիւնը, թէ շուտով պիտի գայ մեր վախճանը, և թէ անկէ անդին անհուն յաւիտենականութիւն է:

3. Նեղութիւնը շատ անգամ կը յիշեցնեն մեզի մեր մեղքերը: Այսպէս եղաւ Յովնափայ եղբայրներուն. «Իրաւցնէ յանցաւոր ենք» (Ծննդ. ԽԲ. 24) զօչեցին: Նեղութիւնն ըսել տուաւ Դաւթի, «Մանկութեան մեղքերս ու յանցանքներս մի յիշեր» (Սղմ. ԻԵ. 7):

4. Խորին եւ անկեղծ խորհրդածութիւնը բարեպաշտութեան գլխաւոր մէկ մասն է: Սուրբ գիրք միշտ կը գովէ խորհրդածութիւնը: Արդ նեղութիւնը կը զրկուի զմեզ խորհրդածութեան համար, և եթէ մեր ճշմարտապէս բարեպաշտ ենք, նեղութիւնը մեր վրայ յառաջ կը բերեն այս արգիւնքը, եւ այնպէս օգտակար կ'ըլլան մեզի:

5. Նեղութիւնն զմեզ ազօթքի կը շարժէ: Այսպէս եղաւ Յովնափայ. Յովնան քնացաւ նաւին մէջ, բայց ձկան փորին մէջ ազօթեց: Առաքեալը կ'ըսէ, «Թէ որ ձեզմէ մէկը նեղութեան մէջ է՝ ազօթք լծու ընէ» (Յակ. Ե. 13): Մեր երկնաւոր Հայրը կ'ըսէ, «Նեղութեան օրը ինծի կանչէ. ես քեզ պիտի աղաւթմ, ու գուն իս պիտի փառաւորեմ» (Սղմ. Ծ. 13):

6. Նեղութիւնը կը ցուցնեն աշխարհիս ունայնութիւնը, և կը հեռացնեն զմեզ անկէ: Նեղութիւնը երկնից սակ ամէն բանի վրայ կը դրոշմեն «ունայնութիւն ունայնութեան»։ Կը յաւելունք թէ նեղութիւնը, և ոչ այլ ինչ, կուտայ մարդու իրօք այս դատը:

7. Նեղութիւնը Սուրբ գրոց մեծ մեկնիչն է: Լուիք կ'ըսէ. «Երբ բաներ ազգէկ տառաւածաբան կ'ընեն զմարդ, այսինքն՝ մտածութիւնը, նեղութիւնը և ազօթքը» Երկու հազար հինգ հարիւր տարի յառաջ քան զԼուիք Դաւիթ ըսաւ. «Ազգէկ եղաւ ինծի որ վշտացայ, որպէս զի քու կանաններդ սորվիմ: Ինծի հաղարաւոր սակիւ ու ար-

ծաթէ աւելի ազգէկ է քու բերնիդ օրէնքը» (Սղմ. ՃԺԹ. 71, 72):

8. Նեղութեան մեծագոյն նպատակն է մաքրել սիրտը: Պօղոս կ'ըսէ թէ Տէրը կը խրատէ զմեզ «որ իր սրբութեանը հաղորդ ըլլանք» (Եբր. ԺԲ. 10):

9. Նեղութիւնը շատ անգամ Աստուծոյ հեռացումները նորէն կը գարձնէ: Դաւիթ կ'ըսէ. «Բանի որ վշտացած չէի կը սխալէի, բայց հիմա քու խօսքը կը պահեմ» (Սղմ. ՃԺԹ. 67): Աստուծոյ իր նախնի ժողովրդեան համար կ'ըսէր. «Ես պիտի երթամ ու իմ առջա դառնամ, մինչև որ անոնք իրենց յանցաւոր ըլլալը խոստովանին, ու իմ երեստ վնասեն. երբոր նեղութեան մէջ մտնեն՝ զիս կանուխ պիտի վնասեն» (Ովս. Ե. 13):

10. Նեղութիւնը մեզի հանգարտութիւն կը ստրկեցնէ: Կաթէն կը տարուած տղու մը բնութիւնը կու տայ մեզի: Կը լուցնէ մեր վրդապիւմը, և կը ստրկեցնէ մեզի թէ Աստուծոյ գերազոյն տէր է և պիտի կատարէ իր սուրբ կամքը:

11. Նեղութիւնը, եթէ հետը ունի Աստուծոյ օրհնութիւնը, ապաւինել կու տայ մեզի յԱստուծոյ: Կը զօրացնէ մեր հաւատքը, և հաւատքը մեծ շնորհ է:

12. Նեղութիւնը կը հաստատէ մեր բոլոր սուրբ սկզբունքները: Ճշմարիտ բարեպաշտութիւնն անպարտելի է: Ընկրմէ զանի ձախորդութեան ջուրերուն մէջ, աւելի գեղեցիկ կ'ըլլէ դուռն. ոչ թէ կը խղճուի, այլ կը լուսացուի: Սաստիկ նեղութեան հնոցին մէջ նեղէ զանի, աւելի մաքուր կ'ելլէ, և բան մը չի կորսնցներ, եթէ ոչ աղտոնութիւնը զոր մեր ապականեալ բնութիւնը կը խառնէ բարեպաշտութեան հետ: Բարէ, ինչ մեծ բան է Գրիտոնեայ ըլլալ որ նեղութիւններով կը փորձուի և կը զտուի, եւ յարմար կ'ըլլայ սուրբ պատերազմի երկրի վրայ, եւ փառաց՝ երկինքէն անդին:

ՀԱՐՈՒՆԻ ՄԷՋ ԱՌԵՏԱԿԱՆԻՆ ԶՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Միտնար մը Ամերիկայի Թերթերէն մէկուն գրելով, ձապոնի Օտագա քաղքին նոր հաստատուած Աւետարանական եկեղեցիներէն մէկուն վրայ հետեւեալ քաջաւերական տեղեկութիւնը կուտայ:

«Օտագայի եկեղեցւոյն անդամները լաւ ճանչնալով, կրնամ վկայել թէ այս եկեղեցւոյն անդամները տասանորդ տարու շարժող միտայն պատճառն է սէրը որ առ Գրիտոն: Միտնարք իրարու հետ խորհրդակցելով թէ ինչ կերպով կրնային լուսեւ գործել այս ժողովրդեան համար, տեսան թէ այս ժողովրդեան ուրիշ բան տալու չէին բայց լոկ Աւետարանը, քանզի կը հաւատան թէ, եթէ Աւետարանին մաքուր վարդապետութիւնը միայն տան անոնց, նոյն ինքն Գրիտոն յառաջ պիտի բերէ անոնց մէջ Սուրբ գիրքին մէջ նկա-

բազմաթիվ բարեգործություններն ապագային
ընդհանուր առմամբ կատարվելու են, մասնա-
կից մի քանի տեսակները: Պիտի տեսնենք
Քրիստոնեական հարկերի դրույթը: Քրիս-
տոնական հարկերը, որ համարվում են Քրիս-
տոնական հարկեր, ըստ «մեղքերի մեղադրանքի»
ընդհանուր է (Հոգ. Զ. 11), եւ «Քրիստո-
ստոսի ստեղծումը» ըստ (Բ. Կորնթ. Ե.
17) «մարմինը խաչը հանել կրկնապիսի
ցանկություններով» (Գաղ. Ե. 24) ըստ է-
րանի միտմամբ իրեն տեսնող Քրիս-
տոսի, ջանքերն առնելով ձորանցումը, պար-
տաւորաբար եւ փայլուն Աւետարանը, եւ արդ-
իւնքը շատ քաջալերական է:

Օսադայի եկեղեցւոյն անդամները կը
զգան վարուց մաքրութեան հարկաւորու-
թիւնը, որպէս զի ճշմարտութեան զօրու-
թիւնը զոր կը քարոզեն ուրիշներուն՝ յայտ-
նուի իրենց վարուց եւ բարուցը մէջ, քան-
զի յիշատի կը համարին թէ, եթէ իրենք
ճշմարտութեան համեմատ չապրին, ընդ-
ունայն պիտի ըլլայ անոնց քարոզութիւնը:
Այս բանը կը ստիպէ զանոնք առ սէր
Քրիստոսի մէկտեղել նետել մեղադրական սո-
վորութիւններ. նոյն իսկ ծխախոտոյ դո-
ծածութիւնը թողած են: Աւետարանը սո-
վեցուց անոնց այս բանը:

Կուտան իրենց հովիւին ամառական, ի-
րենց պաշտօնատեղին կը շինեն, քաղքին
մէջ իրենց ծախիւքը քարոզութեան հա-
մար այլեւայլ տեղեր կը բանան, իրենց
գրքերը կը գնեն եւ իրենց աղքատներուն
խնամ կը տանին, վրան զի Աւետարանը կը
սորվեցնէ անոնց այսպէս ընել: Եկեղե-
ցւոյ անդամաց իւրաքանչիւրն եկեղեցին
ընդունուած օրը կը լսէ թէ իր պարտքն
է իր բարեկամներուն եւ զրացիներուն
խօսել փրկութեան վրայ զոր նոր դտաւ,
եւ այսպէս Քրիստոս կը քարոզուի քաղքին
մէջ ուր որ այս Քրիստոնեաները կը բնա-
կին: Աւետարանը սորվեցուցած է անոնց
այսպէս ընել: Ծառնոցի Քրիստոնեայք կ'ըն-
դունին նաեւ թէ պարտին իրենց բոլոր
ստացուածքէն Տէրօջը տասանորդ տալ,
եւ այս կանոնին հնազանդելով կարող
կ'ըլլան կատարել իրենց վերաբերեալ բո-
լոր գործքերը: Տասանորդը, եթէ սիրով
եւ Տէրօջը օրհնութեամբ կը տրուի, զար-
մանալիք կը գործէ:

Մի կարծեք թէ Օսադայի եկեղեցին
հարուստ եկեղեցի է, եւ այս պատճառաւ
կարողացած է ընել այս բաները: Ընդհա-
կառակն, այս եկեղեցւոյն բոլոր անդամ-
ներն աղքատ են: Բայց եւ այնպէս ոչ արք
միայն, այլեւ կանայք կուտան իրենց օրա-
կան շահէն: Կան կանայք որ Տէրօջը կու-
տան այն ստակէն զոր լսած լուարով կամ
կարելով կը վաստակին:

Այս Քրիստոնեայք քորք, ոչ միայն անձն-
ութեան իրենց կ'ընեն որ Տէրօջը գործին
համար բան մը տան, այլ եւ տունէ տուն
կ'երթան եւ իրենց հեթանոս քրքրներն
կը խօսին Յիսուսի վրայ: Արդարեւ արք
եւ կանայք միանգամայն սորված են թէ
այն վայրկեանն որ զՔրիստոս գաւառեցան՝
պարտք առին իրենց վրայ Քրիստոսի հա-
մար գործելու: Աւետարանը սորվեցուցած
է անոնց այսպէս ընել: Եթէ ներկայ գտնուէ-
լիք անոնց աղօթքի ժողովներէն մէկուն,
եւ լսէք անոնց ջերմեանքը աղքատներն
առ Այս որ փրկութիւն չորհրդաւ է անոնց,
պիտի տեսնէիք թէ այս Քրիստոնեայք ի-
րենց ամէն գործը կ'ընեն Քրիստոսի եւ
անոր սիրոյն համար:

Արդարեւ, ճշմարիտը խօսելով, կրնամ
ըսել ձեզի թէ Օսադայի Աւետարանական
եկեղեցին, որ բուն իսկ հեթանոսութեան
սրտէն ժողովուած է, սիրոյ եւ անձնաւոր-
ութեան կողմանէ աւելի նման է նախնի
առաքելական եկեղեցւոյ քան ուրիշ որ
եւ իցէ եկեղեցի զոր կը ճանչնան Ամերի-
կայի մէջ: Ուրախ եմ որ ձորանցի Քրիս-
տոնեայք այսպէս բարի օրինակ կուտան
բոլոր աշխարհի: Անոնք ինձի Քրիստոսով
չատ սիրելի եղբարք եւ քորք են:

Օրհնեալ ըլլայ Աստուած այս բարի
պատգամներուն համար զորս կը բերէ Աւե-
տարանը ձորանցի մէջ: Քրիստոնեական
կեանքը զոր կը ցուցնեն ձորանցի Քրիս-
տոնեայք, մեծ յոյս կուտայ թէ Աւետա-
րանը փառաւոր յաղթանակ մը պիտի
կանգնէ այն երկրին մէջ:

ՍՈՒՐԲ ԳՐՈՅ ՀԻՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՐ

Տպագրութեան արուեստը հնարուե-
ցաւ իր 1430 թին, եւ Ամերիկա գտնուե-
ցաւ 1492 թին: Այս քառասուն եւ երկու
ստորուան միջոցին Սուրբ գիրքը թարգ-
մանուեցաւ արդի եւրոպական լեզուաց
չափերուն, եւ իր հազար անգամ տըպ-
ուեցաւ յիշեալ լեզուներով: Ասիկ կը
տեսնուի թէ մամուլն ի սկզբանէ դո-
ծածութեամբ Սուրբ գրոց տարածմանը,
եւ թէ հնդկաստաններու դարուն մէջ
Եւրոպայի ժողովուրդը մեծ փառք ցու-
ցուց Աստուծոյ խօսքին:

Առաջին անգամ տպուած Աստուածա-
շունչն էր Լատիներէն Վուլգատայն, որ
գլխաւոր գործածութեամբ համար էր:
Անտուն գիրքերը շատ ծանրաւորն էին,
եւ գնովները քիչ: Իր 1466 թին տպուե-
ցաւ առաջին Գերմաներէն Աստուածա-
շունչն ի Սգրադալերի: 1471 թին Սուրբ
գրոց Իտալերէն մէկ թարգմանութիւնը
տպուեցաւ ի Վենետիկ: 1477 թին Նոր
կտակարանին Գաղիերէն մէկ թարգմա-
նութիւնը տպուեցաւ Լիոն, եւ Հոլան-
տերէն Հին կտակարան մը՝ ի Տէլֆդ:
1480 թին Սաքսոներէն Աստուածաշունչ մը՝
ի Գոտենա, եւ 1488 թին Պոլսեաներէն Աստ-
ուածաշունչ մը՝ ի Բրախա: Սուրբ գրոց
Գերմաներէն տպագրութիւնները բազմա-
գոյն էին քան ուրիշ լեզուներունը, բայց
ի Լատիներէնէն: Սուրբ գրոց առաջին
Անգլիերէն թարգմանութիւնը տպուեցաւ
իր 1526 թին Գերմանիոյ Վորմս քաղաքը:
Անտուն Սուրբ գիրքն ազատ չէր Անգ-
ղիոյ մէջ, եւ անոր տարածումը վտան-
գաւոր եւ ծանր էր: Սակայն 1535 թին
թագաւորը հրաման տուաւ Սուրբ գիրք
տպելու, եւ 1536 թին Նոր կտակարան մը
տպուեցաւ Անգլիա: Սուրբ գրոց հին
տպագրութիւններուն շատերը պատկե-
րազարդ էին:

ԱՆԳՂԻՅՈՅ ՊԱՇՏՈՆԵԱՅԻ ԵՒ
ԱՆԳՂԻՍՅՈՅ ԱԶԳԻ

Վերջին պատերազմին տեսնել Անգլիոյ
պաշտօնեայք պատուաւոր չէր ըլլար իր
պահեցին, բայց պատերազմին վերջը Բու-
սոյ յաղթութիւններն այնպէս մեծ եղան,
որ Անգլիոյ պաշտօնէից կասկածը չոր-
ժեցին թէ գուցէ Բուսոյ աղքատութիւնը
տարածուի բոլոր Թուրքիոյ վրայ: Այս
աղքատութիւնը խափանելու, եւ արեւել-
եան խնդրոյն լուծման մէջ աւելի մեծ
մաս մը չտալու համար Բուսոյ քան ու-
րիշ եւրոպական տէրութեանց, Անգլիոյ
պաշտօնեայք պատրաստ երեւցած էին
պատերազմի նետուիլ: Աւստրիա, Իտա-
լիա, Գերմանիա եւ Գաղիա ալ, Անգլիոյ
պէս ուղեցին որ Բուսոյ չափազանց աղ-
քատութիւնը չտանայ Թուրքիոյ այլեւայլ
ժողովրդոց վրայ, բայց վէճի տակ եղած
խնդիրները լուծելու համար միշտ պատ-
րաստ եղած են մէկէն մոտեւ ժողովրդի
եւ խնդիրները լուծել խաղաղական մի-
ջոցներով: Սակայն Անգլիոյ պաշտօնեայք
չուզեցին ժողովրդի մոտեւ միջեւ Բուսոյ
նախ ընդունել թէ արեւելեան խնդրոյն
լուծումը կը վերաբերի եւրոպայի մեծ
տէրութեանց: Այլիկ կ'ըլլար եթէ Բու-
սոյ յօժարէր այսպէս ընդունիլ, բայց
Բուսոյ գործքով ընդունեց այն բանը
երբ հաճեցաւ ժողովրդի մոտեւ որպէս զի
Թուրքիոյ վերաբերեալ խնդրոց վրայ
խօսուի եւ անոնց որոշում տրուի: Ուստի
Անգլիոյ ամենեւին զնա չկար ժողովրդի

մոտեւէն, քանզի մեծ տէրութիւններն եւ
ոչ մին կապեալ պիտի ըլլար ժողովրդին ո-
րոշմանը, եւ եթէ Թուրքիոյ վերաբերեալ
խնդրոց վրայ ժողովրդին մէջ խօսուելն
եղար Բուսոյ մերժէր ընդունիլ եւրո-
պայի միւս տէրութեանց պահանջումը,
հակառակած կ'ըլլար ոչ միայն Անգլիոյ,
այլ եւ բոլոր տէրութեանց: Ուստի Անգ-
ղիոյ ժողովրդեան շատեր գրգռուեցան
պաշտօնէից դէմ որ այնչափ յապաղեցին
տէրութեանց ժողովրդի գումարումն, եւ
զորաւոր կերպով բողոքած են պատե-
րազմական պատերազմութեանց դէմ:

Գաղթականութեանց պաշտօնէին Լորտ
Գարնարդին եւ արտաքին գործոց պաշ-
տօնէին Լորտ Տէրպլի ասիէ քանի մը
չարաթ առաջ իրենց պաշտօններէն հրա-
ժարելուն պատճառն էր անոնց ընդդի-
մութիւնը միւս պաշտօնէից պատերազ-
մաւէր ընթացքին:

Քանի մը չարաթ առաջ երկու նոր ան-
գամ ընտրուեցան խորհրդարանին: Այս
երկու ընտրութեանց մէջ ալ խնդիր եղաւ
թէ այժմու պաշտօնէից պատերազմական
ընթացքը աղէկ է թէ դէշ: Ընտրութեանց
մէկուն պաշտօնէից կուսակից մը ընտ-
րուեցաւ երկու քուէի միայն առաւելու-
թեամբ, մինչ ընտրողաց թիւը 6,000 էր:
Միւս ընտրութեան մէջ պաշտօնէից կու-
սակիցը մերժուեցաւ ընտրողներուն գրե-
թէ երկու երրորդին քուէով:

Քանի մը չարաթ առաջ Լոնտոն քաղ-
քին երէցներէն եւ քարոզիչներէն իր 500
հոգի ժողով մը ըրին, եւ միւսրան հաւա-
նութեամբ որոշումներ ըրին այժմու պաշ-
տօնէից պատերազմաւէր ընթացքին հա-
կառակ:

Խորհրդարանին երեւելի անդամներէն
Մ. Գուրդէյ մայրի Երեւոյն Թայմ
լրագրին մէջ նամակ մը հրատարակեց ուր
զորաւոր կերպով կը հակառակի Անգլիոյ
պաշտօնէից ընթացքին, եւ նամակին վեր-
ջը կը հարցունէ. «Կառավարութիւնը
միթէ կը վախճայ ժողովրդի մոտեւ թէ
գուցէ, երբ խօսակցութիւնը սկսին, Բու-
սոյ եւ միւս տէրութեանց մէջտեղ տա-
րութեան կէտերը այնպէս թեթեւ ըլ-
լան, որ Անգլիոյ մէջ հասարակաց կար-
ծիքը չպաշտօնաւէ կառավարութիւնը պա-
տերազմի պատճառ համարելու այն տար-
բերութիւնները:»

Անգլիոյ Աստուածաշունչն ընկերու-
թեան այժմու նախագահը Լորտ Շաֆ-
թիզաւորի մօտեւ Էտինսթրի մէջ առե-
նաբանելով ըսաւ. «Յաւա՛ք քան մոտեւը
սոսկալի պատերազմին մէջ, պարտինք
մեր ամէն պարտականութիւնը զոր ու-
նինք առ Աստուած եւ առ մարդիկ զգա-
լով ստուգել թէ արդեօք արգանք է մեր
դատը. նա մանաւանդ, պարտինք ստու-
գել թէ ամէն համբերութիւն ըրնիք, եւ
հաշտութեան ամէն կարելի միջոց ի գործ
գործէ:»

Իր չորս չարաթ առաջ գրեթէ 16,000
հոգի, եւ երկու չարաթ առաջ 200,000
հոգի ստորագրեալ աղբիւրագիրներ մա-
տուցուեցան թագուհւոյն «աղաչելով որ
ի գործ դնէ իր բոլոր աղքատութիւնը որ-
պէս զի տէրութեանց ժողով մը ըլլայ,
եւ թէ խրատ տայ յիշեալ ժողովը գրկուե-
լու պատգամաւորին որ խաղաղարար ող-
ւով խորհի եւ խօսի ժողովրդին մէջ, որ-
պէս զի եւրոպայի մէջ խաղաղութիւնը
հաստատուի:» Այս աղբիւրագիրը ստու-
րագրողներուն մէջ կային շատ աղնու-
կաններ, եպիսկոպոսներ, խորհրդարանի
անդամներ, պատմաբաններ, գիտնական
եւ կղերականք:

Աւետարանական Դաշնակցութեան մա-
յրի ամսաթիւերը կ'ըսէ. «Եթէ այս աղք-
դին (Անգլիոյ) առանց մեծ կամ բացարձակ
հարկաւորութեան Բուսոյ դէմ պատե-
րազմի մոտեւ, ոչ միայն պաշտօնաւորութեան
արժանի մեղք մը պիտի ըլլայ այն բանը,

հաղա նաեւ ողբալու արժանի աղէտ մը:
Մենք քան զԲուսոյ աւելի կարող չենք
այս խնդիրը մեղէն լուծելու, եւ խնդրոյն
լուծման համար մեր առաջարկութիւնը
հաւանականապէս այնչափ անընդունելի
պիտի ըլլան եւրոպայի միւս տէրութեանց,
որչափ անընդունելի են մեզի Սան Սթէ-
ֆանոյի դաշնագրութեան քանի մը յօդ-
ուածները: Այս երկրին մէջ շատերն ատե-
լութիւն ունին Բուսոյ դէմ, բայց կան
հազարաւոր անձինք հոս, մանաւանդ Քրիս-
տոնեայ մարդոց մէջ, որ, թէեւ ընդդէմ
են Սան Սթէֆանոյի դաշնագրութեան,
սակայն այն դաշնագրութեան մէջ պա-
տերազմի արդար պատճառ կամ հարկ չեն
տեսնել: Գիտենք որ կան մեր մէջ Անգ-
ղիոյ եւ Բուսոյ մէջտեղ պատերազմի մը
բացուելուն փափաքող անձինք, որ լաւա-
գոյն նպատակ մը չունին քան հաստատել
գլխաւոր իր նախկին վիճակին մէջ: Սա-
կայն այսպիսի ձեռնարկութիւն մը ոչ մի-
այն յանցանք պիտի ըլլայ, այլեւ յիմա-
րութիւն, եւ որով թեւադրութեամբ որ
ըլլայ այս ձեռնարկութիւնը, Անգլիոյ որ-
եւիցէ պաշտօնէի թիւնը պիտի չկրնայ ա-
կանջ տալ այն ձեռնարկութեան:»

Իգնատիոսը կոչուած լրագրի, որ Անգ-
ղիոյ գլխաւոր զբաղման թերթն է, մա-
յիս 4 թուոյն մէջ զորաւոր կերպով կը
պահանջէ լուծել այժմու խորհրդարանը
որ շատ տարինք առաջ ընտրուած է, եւ
նոր խորհրդարան մը ընտրել սա խնդ-
րը որոշելու նպատակաւ, թէ արդեօք
Անգլիոյ պաշտօնէից այժմու պատերազ-
մաւէր աշխարհագրութիւնը խոչնդակն
է թէ ոչ, եւ կ'ըսէ թէ Բուսոյ դէմ պա-
տերազմ ընելու խնդիրն այն նոր խոր-
հրդարանին միջոցաւ որոշուի: Նոյն թեր-
թը կ'ըսէ. «Դիցուք թէ Բուսոյ դէմ պա-
տերազմ արդար եւ հարկաւոր է ինչպէս
որ ժողովրդէն մեծ մաս մը անհրկայա-
պէս կը հաւատայ, բայց եւ այնպէս յայտ-
նի է թէ խորհրդարանի անդամներն ընտ-
րող այս խնդրոյն վրայ երկու բաժնուած
են: Մօտեւ ընտրուած երկու երեսփո-
խանաց ընտրութեան մէջ կառավարու-
թիւնը չափեցաւ: Երկրին հիմաւ քաղա-
քագէտներուն գոնէ կէսը հակառակ է
պատերազմի: Պատերազմի դէմ եղած ժո-
ղովները մոտիկ ընելու եւ քաջալերելու
համար պատգամաւորներ կու գան քան
զսովորական աւելի շատ ընկերութեանց
կողմէն: Բոլոր Սկոթլանդ, ամբողջ Վալէս,
Անկլիական եկեղեցւոյն հետ չմիացեալ
գրեթէ բոլոր եկեղեցւոց անդամք եւ
քաջ արուեստագիտաց բաւական մեծ մէկ
մասը ստատիկ հակառակ են պատերազմի:
Քաղաքական գործոց տեղեակ անձ մը չի
կրնար համարակալիլ ուրանալ այս բաները,
եւ ասոնք կը ցուցնեն թէ աղքատ, որ ընդ-
հանրապէս համարուի կ'ըլլայ երբ պատե-
րազմ պիտի հրատարակուի, այս դէպքին
մէջ երկպառակեալ է: Պատերազմի հակա-
ռակողները շատ պատճառներէ շարժեալ
են: Ոմանք բուն իսկ պատերազմ ընելու
հակառակ են, ոմանք այժմու պաշտօնեա-
ններուն հակառակ են, եւ ոմանք առեւտրոյ
վերաբերեալ չեն ուզեր, բայց պատերազմի
հակառակորդաց գլխաւորները կը հակա-
ռակին պատերազմին խօսի վերաբերեալ
պատճառներով: Այս անձինք չեն հաւեր
Օսմանեան կառավարութեան վարչութեա-
նը, եւ չեն ուզեր կուռիլ այն կառավարու-
թեան պահպանութեանը համար: Ամե-
նեւին չի յուսացուի թէ այս մարդոց կար-
ծիքները եւ զգացումները պիտի փոխուին:»

Վերջիջեալ քաղաքագէտներէն կը տեսնուի
որ Անգլիոյ մէջ մեծ ընդդիմութիւն կայ
Անգլիոյ պաշտօնէից պատերազմաւէր աշ-
խարհագրութեանը դէմ, բայց թէ աղ-
քին եւ թէ հասարակաց խորհրդարանին
մեծագոյն մասը կառավարութեան կողմը
բռնած է: Ուստի պաշտօնեայք ունին ըստ
օրինաց արտօնութիւն աղքատ Բուսոյ դէմ
պատերազմի մէջ նետուիլ:

Աղօթեմք առ Աստուած որ Անգղիոյ եւ Բուսիոյ պաշտօնէից եւ ժողովրդեան տայ արդարութեան եւ խաղաղասիրութեան ոգի: Աղօթեմք նաեւ որ Աստուած ողորմի թուրքիոյ թշուառ երկրին, եւ պահէ զայն ուրիշ սոսկալի պատերազմի մը տեսարան ըլլալէ:

ՍԽԱԼԻ ՄԻ ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆԸ

Աւետարանի 20 թուոյն մէջ իմ արտաբերած մէկ առածս, յաղաղ ճիւղութեան Հայերէն լեզուի, յիշատակուած տեսայ փոքր ինչ այլափոխեալ: Կը խնդրեմ որ նոյն խի իմ արտաբերածս հրատարակել բարեհաճիք, որ է

Ամենայն ինչ,
Որ յերկինս եւ որ յերկրի,
է բացատրելի
ի Հայերէնի:

ՂԱԶԱՐԱՍ Տ. ՊՈԼՈՍԵԱՆ

ՈՐԲՆՆՈՅ Ի ՊՐՈԹՍԱ

Անցեալ տարւոյ Աւետարանի 26 թուով եւ վերջիւնեալ խորագրով հրատարակեալ յօդուածս հետեւեալ խօսքերով վերջացուած էր. «Յաւանքս եւ նաեւ որ այսօրեային Եկեղեցի հասարակութեան հարցադրութեան մը ընդ որոնցմէ մը Բացատրելի էր մէկ մը որքան համար ճանաչող եւ շարունակ օգնութիւն մը ընելու»: Սոյն յօդուածը հրատարակուելէն քիչ ատեն ետքը նախախնամութիւնը ուղեց որ տեղւոյն ժողովուրդէն հանգուցեալ եղբոր մը 8 տարեկան որդի աղջիկը Պրոտսայու որդանոցը զրկուի, եւ շնորհակալ ենք որդանոցին տէր Մեծ. Պաղտատարեան էֆէնտիէ որ յօժար գտնուեցաւ յիշեալ որդի ընդունիլ որդանոցը: Յիշեալ 8 տարեկան աղջկանի եւ խեղճ որդիի Պրոտսա գտնուելը տեղւոյն ժողովուրդեան առիթ տուաւ երբեմն երբեմն մասնաւոր հանգանակութիւններ ընելով զրկել Պրոտսա իր օգնութիւն որդանոցին:

Այս տարի Կաղանդի աթիւ, տեղւոյն եղբարք եւ քորք երկու քանոնոց թղթադրամ հաւքելով արդէն Պրոտսա զրկած էին, այս օրերս ալ, Չատիկ աթիւ հինգ քառորդ արծաթ մէճիւղից հաւքելով զրկեցին: Ստոյգ է որ պատերազմական նեղութեանց եւ տաղանաւորութեան տակ ճնշեալ ժողովուրդ մը ոչ թէ ուրիշ տեղեր օգնութիւններ զրկելու այլ եւ իւր իսկ տան մէջ իւր աչաց առջեւ գտնուած թշուառ ընտանիքներ խնամելու անկարող է: Բայց այս պարագան զմեզ ետ չթողուց Պրոտսայու որդանոցին օգնութիւն ընելէ, խորհելով թէ, եթէ այն որդը որ ունինք հոն, մեր մէջ լինէր, անոր համար ծախքեր պիտի ունենայինք, եւ անոր մենէ հեռու գտնուելը մեզ պարտականութենէ չազատէր:

Չմեք ուզեր այս մասին աւելի երկար խօսիլ. կը թողուի որ Ռոտտոյի եղբարք այն գովելի ընթացքը օրինակ լինի ուրիշ եկեղեցեաց, որ իրենց զաւկներէն ունին որդանոցին մէջ: Թող գործը խօսի եւ զաւրին լեզուք:

ՄԻՀՐԱՆ

Ռոտտոյ, մայ. 1/15, 1878

ԱԶԳԱՅՆՈՅ ՄԷՋ ՍԷՐ ԵՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Մօրնիկ էտվելը այդքան անուշ Անգղիական լրագրին թուրքիոյ թղթակիցը Անգղիոյ մէջ մօտերս հրատարակուած տետր մը յիշելով կ'ըսէ թէ տետրակին հեղինակը Հայոց ինքնիշխանութիւն կը պահանջէ եւրոպայի կառավարութիւններէն իր դարման անոնց կրած դարաւոր տառապանքը: Թղթակիցը Հայոց ինքնիշխանութիւն ունենալու խորհրդին կը հակառակի զանազան պատճառներ յառաջ բերելով, որոնցմէ մէկն ալ սա է թէ « Լուսաւորչական եւ Բողոքական Հայերը իրաւագործ հակառակութիւն ունին մէջերէն: » Այս անձը տեղեակ չէ Լուսաւորչական եւ Բո-

ղոքական Հայ հասարակութեան ներկայ սերնդին զգացմանը այս մասին, եւ անտեղի ամբաստանութիւն է բրածը: Ժամանակ ժամանակ անխորհուրդ անհատներ, եկեղեցական եւ աշխարհական, յանցանք գործած են այս մասին, եւ թէ այնպիսի անձինք միշտ պիտի գտնուին, ոչ միայն կարելի այլ եւ հաւանական է: Բայց մէկ քանի անձանց գործերուն պատճառաւ ամբողջ հասարակութիւն մը վատահամբաւել իրաւունք չէ: Մայրաքաղաքին Հայ հասարակութեան ամէն կարգին մէջ սէր եւ բարեկամութիւն կը տեսնուի զէպ ի Բողոքական: Եթէ Լուսաւորչական մը անոնցմէ մէկը արհամարհէ անոր կրօնական գաղափարներուն պատճառաւ, այնպիսին նոյն խի իր կրօնակիցներէն պիտի յանդիմանուի, եւ հաղի կը լսուի այսօրուան Հայէն սա խօսքը. «Ան որ Լուսաւորչական եկեղեցիէն դուրս է, Հայ չէ:» Հանճարեղ Հայը նախընթաց սերնդոց միութիւն պահելու համար բանեցուցած բռնի միջոցներուն գառն հետեւանքը աչքին առջեւ ունի. կը ճանչնայ թէ կրօնք մարդուն եւ անոր Սրարիչին մէջ սրբազան յարաբերութիւն մ'է, ուստի ոչ ոք իրաւունք ունի բռնաձեռն իր ընկերին խեղճին, թէ կրօնք եւ ազգութիւն տարբեր բաներ են եւ միմեանց հետ չլիութեւն չեն, թէ մարդ ինչպէս քաղաքական եւ ուսումնական եւսոյն նոյնպէս ստուածաբանական խնդրոց մէջ իր տեսութիւններով կրնայ զանազանիլ եւ դեռ Հայ մնալ, միով բանիւ կը յարգէ մարդոց կրօնական ազատութիւնը: Բողոքականք ամեն ընկերութեանց մէջ կ'ընդունուին, ընտանիքներ միմեանց այցելութիւն կ'ընեն, վերջապէս կրօնքի պատճառով անոնց մէջ խորութիւն չկայ: Նոյնպէս է գաւառներու մէջ: Մօտեւրս Չէթիւնէն ժամանող քահանայ մը ըսաւ. «Անք Բողոքականաց հետ սիրով ենք, մեր ամեն ժողովներուն մէջ անոնց քարոզիչը կը հրաւիրենք:» Դպրոցներու քննութեան փոխադարձ հրաւեր կ'ըլլայ, եւ իւրօք յառաջադիմութիւն եղած տեղը անխտիր ամենքը կ'ուրախանան Այնթապի Բողոքականաց ճեմարանին կառուցման հանգանակութեան մէջ Լուսաւորչականք իրենց առատաձեռնութեամբը դերադրանքեցին Բողոքականները: Լուսաւորչական եկեղեցական մը քարոզած է Բողոքականաց ժողովարանին մէջ, Բողոքական պաշտօնակց մը քարոզած է Լուսաւորչականաց եկեղեցւոյ մէջ: Լուսաւորչականք սովոր պատճառաւ երբ անպաշար մնաց, Բողոքականը անոր հաց տարաւ. Բողոքականը հրդեհի պատճառաւ երբ անպատարար մնաց, Լուսաւորչականը իր տանը դռները բացաւ անոր: Պատերազմ թէ խաղաղութիւն որոշելու մտքը հաւաքուած պաշտօնէից ժողովին մէջ Բողոքականաց ազգապետը միայն փաստաբան գտնուեցաւ խաղաղութեան: Լուսաւորչականաց լրագրքը անոր խաղաղասիրական հոգւոյն եւ ցուցուցած բարոյական քաջութեանը վրայ ուրախութիւններն յայտնելով հանդերձ, արժանաւոր լեզուով գովեցին զանի: Այս խորութիւնները կը ջրեն թղթակիցին խօսքերը եւ կը ցուցնեն թէ փոխանակ հակառակութեան անոնց մէջ սէր եւ բարեկամութիւն կայ: Արդարեւ իրենց պատրիարքարանը եւ ազգապետարանը, եկեղեցին եւ ժողովարանը զատ են եւ ասոնք կը ցուցնեն թէ բաժանում կայ մէջերէն, որ ըլլալու չէր, բայց այդ պատճառաւ անոնք մէկմէկ չեն ստեր: Երկու եղբարք զատ գործի տէր կ'ըլլան, զատ ընտանիք կը կազմեն եւ զատ տուն կը բնակին, բայց լուսած չէ որ անոնք այդ պատճառաւ մէկմէկ ոյլեւս իր եղբարք չեն ճանչնար, մէկմէկ չեն սիրեր: Անոնք լաւ համոզուած են թէ սէրն է ամենին պնդադոյն կապը, թէ հասարակութիւն մը միացեալ պահելու համար գործածուած բոլոր բա-

ղոքական միջոցները կը նմանին աւաղէ չուանի, եթէ սէր չըլլայ այն հասարակութիւնը բաղկացնող անդամաց մէջ: Եւ ինչն սէր չըլլայ անոնց մէջ: Ոչ ապաքէն Լուսաւորչականք եւ Բողոքականք Քրիստոնէութիւն կը դաւանին: Եւ Քրիստոս, սիրոյ հեղինակը, կը պատուիրէ իր հետեւողներուն, «Սիրեցէք զմիմեանս:» Բաց ասկէ, չէ որ անոնք մէկ ազգ են, մէկ լեզու, մէկ պատմութիւն ունին, եւ ամենքը Հայ անունը կը կրեն Հայկին առեւտրով: Արդ թէ իր Քրիստոնեայ, թէ իր Հայ վայելուչ է որ բաժանման տեղ միութիւն, հակառակութեան փոխարէն սէր ըլլայ մէջերէն: Իրենց շահը նաեւ կ'ը պահանջէ որ միութեամբ եւ ներդաշնակութեամբ ապրին միմեանց հետ, քանզի այնպէս միայն կ'ըլլան զօրաւոր, կ'ունենան յաջողութիւն մարդասիրական ձեռնարկութեանց: Վտանգականութեան եւ ուրիշ բաներու մէջ, որ հարկաւոր են իրենց բարգաւաճմանը եւ կառավարութեանը, չորջրնին գտնուող թէ ընկ թէ օտար ցեղերուն առջեւ կ'ըլլան պատկառելի, կը լռեցնեն իրենց հակառակորդները եւ արժանի կ'ընեն ինքզինքնին այն մարդասէր օտարականաց բարի համարմանը որ անոնց տառապանքը համակրութիւն կը ցուցունեն եւ զանոնք ազատելու ամէն ջանք եւ ճիգ ընելու են:

Իցէ թէ, իւրաքանչիւր ոք, ինչ կրօնքէ որ ըլլայ, իւր պարտքը համարելով խնամով հսկէ որպէս զի, թէ բանիւ եւ թէ գործով, պատճառ չըլլայ իր ազգակիցներուն մէջ հակառակութիւն յառաջ բերելու, մանաւանդ յանուն կրօնի, այլ ըստ իւր կարողութեան եւ պատեհութեան ջանայ սէր եւ եղբայրական զգացում արծարծելու անոնց մէջ եւ այս զգացման յարստեւելուն աշխատիլ հաւատարմով թէ այն է շիտակը եւ շահաւորը որուն տարակոյս չկայ:

Ա. Ի. ԵՏԱՐԵՐ ԱՍՏՈՒՐԱՆ

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

Ի ՎԵՐԱՅ ՀԻՆԿ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ (Աւետարանի 8 Բաժնի շարանախօսիչն)

Եթէ խորհրդոց ջատագովքը զանոնք ընդհանրապէս «Աստուծոյ սահմանեալ» կը սեպեն, եւ այլ մասնաւորապէս կ'հաւատան թէ «Քրիստոս դուռ եթէ խորհուրդները» (Վարդ. ընդ. ուղ. եկեղ. 117, 118): Հաղորդութեան եւ միատեղութեան սահմանեալ ժամանակները յայտնի են. տեսնենք թէ այլ երբ սահմանուած են կըսեն Հայք, Յոյնք եւ Լատինք:

1. Դրոշմ: «Ժամանակ սահմանադրութեան խորհրդոց»: Կըսէ Պապական աստուածաբան Պիլատը (Հատոր Գ. 152), «անստոյգ է, որովհետեւ չունիմք (յիշատակութիւն) ինչ զայնմանէ ի Ս. զիրս կամ յաւանդութեան: Հաւանականացն Համարին բազումը, թէ սահմանեցաւ ընդ մէջ յարութեան եւ համարման Քրիստոսի:» Պապականաց զգտածը Յոյնք եւ Հայք ալ չեն կրցեր գտնել. ուստի դրոշմ կ'համարին առաքելոց այն ձեռնադրութիւնը, որով հաւատացելոց վրայ կ'իջնէր Հոգւոյն սրբոյ շնորհքը: Սա կայն եթէ ոյսպէս ալ համարինք, տալու չկրնար ցուցուիլ թէ այն ձեռնադրութիւնը երբ սահմանեց Քրիստոս, Վառն որոյ՝ պիտի ըսեմք, եթէ Քրիստոս չէ սահմանադրեր՝ ապա խորհուրդ չէ:

2. Ապաշխարութեան խորհրդոյն սահմանուելուն ատենը կ'ըսեն ցուցնել նորա մի մասին, այն է խոստովանութեան սահմանադրութենէն: Իր որ այն թէ այս խորհուրդը սահմանեց Քրիստոս երբ ըսաւ, «Զոր կապեցէք կապեալ եղիցի, եւ Որում թողուցաւ զմեզ թողեալ լիցի: Այսպէս է Պիլատրոսին (Գ. 240) եւ Յունաց վարդապետարանին սովորեցուցածը (Երես 152): Իսկ Հայոց Քրիստական կրօնագիրութիւնը (Երես 465) կ'համարի թէ ապաշխարութիւնը սահմանեցաւ երբ

Քրիստոս եւ առաքելք սկսեցին ապաշխարութիւն քարոզել: Սակայն Մատթէոս կ'աթոյիկս իւր խորհրդածութեանց մէջ որ ի վերայ եկեղեցւոյ (Գլ. ԺԳ)՝ կուսուցանէ թէ ապաշխարութիւնը սահմանեց Քրիստոս երբ ըսաւ անդամաւորին. «Թողեալ լիցին քեզ մեզք քո» եւ, «Որդին մարդոյ իշխանութիւն ունի ի վերայ երկրի թողու զմեզ» (Մարկ. Բ):

3. Վերջին քառու ըսելով Հայ հեղինակաց ոմանք կ'ըսեն հիւսնդաց այցելութիւն, զոր կ'համարին սահմանեալ ի Քրիստոսէ երբ հիւսնդները կ'ըմբէր, եւ իշխանութիւն տուաւ առաքելոց պիղծողներու վրայ (Մարկ. 2): Յոյնք ասոր վրայ կ'յաւելուն նաեւ Յակոբայ Ե. գլխոյն հիւսնդաց օծումը, ըստ որում իրենք եղով կ'օծեն հիւսնդը, եւ ասոնց ժամանակը ցուցնելու կըսեն թէ «Աստուծոյ սահմանեալ արարողութիւն մըն է, որ առաքելոց ժամանակին ի վեր կ'արձանագործէր» (Վարդ. ընդ. ուղ. 145): Յակոբ պատրիարք ալ (Ի 25-ին հոգեւոր, երես 215) կ'սահմանեց թէ «Մինչեւ ներկայ ժողովն... այս խորհուրդն ուրիշ խորհրդոց չպիտի ունանի չէր:» Լատինք խորհրդոց չպիտի ունանին նաեւ հիւսնդաց իսկ, որ ջերմ պաշտօնէն յարմարեցով վերջին օծման, եւ վարդապետ յորում նեղու չեն կրցեր որոշել ժամանակը: Սահմանեց Քրիստոս այս խորհուրդը:

4. Կաթոլիկ դալով՝ նորա աստիճանը, զոր օրինակ քահանայութիւնը եւ եպիսկոպոսութիւնը, տարբեր ժամանակներ սահմանուած կ'անարին, ինչպէս ապաշխարութեան խորհրդոյն սահմանուած ժամանակը, այն է երբ «Փշեաց ի նոստ եւ ասէ առէք Հոգի սուրբ», միանգամայն քահանայութիւնը եւս հաստատեց, կըսեն: Իսկ եպիսկոպոսութիւնը սահմանեց երբ զանոնք, ըստ Դուկասու (Գլ. ԻԴ.) Բեթանիա հանեց եւ օրհնեց ու վերացաւ յերկինս: Սակայն պատմագէտ հեղինակներ, ըստ որում գիտեն թէ կարգին աստիճաններէն շատերը չորրորդ դարէն հետէ մտած են եկեղեցւոյ, չեն համարձակիր ի վերջոյ մուծեալ սովորութիւններ ի Քրիստոսէ սահմանեալ ցուցնել: Մինչ զի Պապական իսկ, որ ի Քրիստոսէ սահմանուելը խորհրդոց առաւել քան զՅոյն հարկաւոր կեպեն, հանդերձ իրենց ճարտարամտութեամբ չեն կրնար բաց ի քահանայութենէն այլ աստիճանաց սահմանադրութեան ժամանակը ցուցանել: Յունաց վարդապետարանն եւս (Երես 158) առանց ժամանակ որոշելոյ, «Քահանայութեան կարգը» կըսէ, «սկիզբէն ի վեր գործածական ըլլալով՝ Արեւելեան եկեղեցին Քրիստոսէ հաստատուած կեպէ զայն»:

5. Որովհետեւ աստիճաններն ի Քրիստոսէ երբ սահմանուած լինելը չեն ցուցաներ, մտերմին կ'ըսեն որ սեպին թէ այս խորհուրդն ալ Քրիստոս այն ատեն սահմանեց՝ երբ աշակերտքն հանդերձ զնաց հարսանիք ի կանա Գալիլեացոց: Եւ ընդ աղաւ կ'իջեմ ալ թէ այսպիսի հաստատութիւն մը կարգացեր եւ զիր պաշտպանաց եթէ խորհրդոց եկեղեցւոյ:

Արդ խորհրդոյ էական կեպեն Հայք, Յոյնք նա մանաւանդ Պապականք, որ Քրիստոսէ սահմանեալ ըլլայ հանդերձ զգալի կամ արտաքին նշանաւ եւ բանիւ: Այսպէս կ'ըսենք հաղորդութեան եւ միկրոութեան սահմանադրութիւնները, սակայն ուր են մնացած հինգ խորհրդոց ի Քրիստոսէ սահմանադրելը, եւ, յարմար անյարմար ինչ որ են, յիշեալ տեղերն ուր են զգալի նշանները եւ խօսքերը: «Հաւանականացն կ'համարուի» թէ այս ինչ ատեն սահմանեցաւ, «Եկեղեցին կեպէ» թէ Քրիստոսէ սահմանեցաւ ըսելով էական խաղ հարկաւոր մասն խորհրդոյ կը հաստատուի երբ, Եւ ասոյ այս է պատճառը, որ այս հինգ խորհրդոց երբ սահմանուած լինելուն վրայ եկեղեցւոց եւ հեղինակաց մէջ տարաձայնութիւն կայ, մի կը ամեն կեպէ միւրը նանի, եւ Բողոքական եկեղեցեաց ասոնք խորհրդոց կարգը չըսանքն պատճառն ալ այս է, որ նոցա էական համարեալ երբ մասնաւոր, իմն ի Քրիստոսէ սահմանուելը, զգալի նշան ունենալու են բանիւ շնորհք մը հաղորդուելը, չկրնար հաստատուիլ նոր կտակարանէն: Ինչպէս կը ցուցանեն այս եւ նախորդ երկու յօդուածները, ուր ցուցուած են թէ հինգ խորհուրդն աւելցնողներն իրենց մէջ մեծապէս կտարբերին նորա վերջիւնեալ երբ էական մասանց նկատմամբ իսկ:

Ա. Մ. ԻԳԵԱՍՏՈՒՐԱՆ

Ակն, ապրիլ 7/19, 1878

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մայիս 16 ըստ Յուն, և մայիս 28 ըստ Լատ., 1878

ԹՈՒՐԿԻԱ ԵՒ ՐՈՒՍԻԱ

Կ'երեւել թէ Շուսնու պարպելու խնդիրը լուծուած է, եւ յիշեալ բերդաքաղաքին մէջ գտնուած Օսմանեան զօրաց մէկ մասն արդէն հոս հասած է: Բուսը Շուսնուի եւ Վանայի մէջտեղ գտնուած ուղիղ ճամբան կտրելով Շուսնուի պաշտպան զօրաց վիճակը դժուարացուցած էին, վասն զի այն տեղի Օսմանեան զօրաց պաշար հասցնելու համար հարկ էր երկար եւ դժուարին ճամբաներէ զրկել պաշարը: Արդ Շուսնուի պարպուելուն խնդիրը լուծուած ըլլալով կը կարծուի թէ Վանա ալ պիտի պարպուի: Պաթմուի գալով Բուսը դժգոհ են, վասն զի դեռ Պաթմուսէն դուրս Օսմանեան զօրք զրկուած չեն, եւ Չիւրլուքսուլու Ալի փաշայի նման անձանց հրամանատարութեան ներքեւ գտնուած Լադեր մեծ թշնամութիւն կը ցուցնեն Բուսաց: Աճաբայի մէջ Բուսաց եւ Լադերու մէջտեղ կռիւ եղած է, եւ կ'ըսուի թէ Բուսը Պաթմուի վրայ քալելու խորհուրդը մէկշէլ թողած, եւ Լիվանա ու Արդուին պարպած են:

Բոտոր լեւանց Մահմետական բնակիչները դեռ կը շարունակեն ընդդիմութիւն ընել Բուսաց: Մօտեքս քանի մը կռիւներ եղան Օսմանեան յանձնաժողովն որ ասկէ զրկուած էր յիշեալ Մահմետականները խաղաղեցնելու համար, փրկապատկար մէջ նիստ կ'ընէ, եւ կ'երեւի թէ դեռ մեծ գործ տեսած չէ: Կ'ըսուի թէ Մահմետականք Սոֆիայի եւ Թաթարազարճըզի մէջտեղ Գափուճուզ Տէրալէտի Բուսական պաշտպան զօրաց վրայ յանկարծ յարձակելով երկու թնդաւթ առած են: Ապստամբաց գլխաւորներէն Սալիմ էֆէնդաի անուն անձ մը Պատիւթի նամակ մը գրելով կ'ըսէ թէ իր մարդիկը հայրենեաց եւ պատուոյ համար կը պատերազմին, եւ կը յուսայ թէ Կարսի Մահմետականները կողմէն վրաբայութեւ պիտի զրկուին անոնց: Սոյն միջոցին Բուսը պատրաստութիւն կը տեսնեն խիստ միջոցներով խափանելու Մահմետականաց շարժումը, եւ արդէն Փիլիսոփայութեան մօտ գտնուած պատմաբան գրքերէն մին գրաւած են:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աճմէտ Վէսիմ փաշա ծովային զօրծոց պաշտօնեայ անուանեցաւ:

Անցեալ երկուշաբթի առուր դէպքին վրայ նոր տեղեկութիւններ առնուած են: Ալի Սուալի խռովութիւն յարուցանելու նպատակաւ իր հետն առած էր իրեն համար իբր 40 խռովարար անձինք եւ Պօշնաք Սալիմ անուն անձ մը որ երբեմն անկանոն զօրաց հաղարարուէր, եւ ետքը պաշտօնէ ձգուած էր: Խռովարարք քանի մը հարկը գաղթականներ խաբելով եւ անոնց ձեռքը դէնք տալով Չերաղան պաշարը գացին, եւ դաւաճաններուն ծանուցին թէ ներսը հիւանդ ունին, եւ կ'ուզեն զանոնք տեսնել: Երբ դաւաճանք ընդդիմութիւն ցուցանին, Ալի Սուալի տարձանակով զարկաւ երկու դաւաճաններ, եւ ասոր վրայ խռովարարք ներս խուժեցին, եւ անոնցմէ ոմանք հասան մինչեւ նախորդ Սուլթան Մուրատի բնակարանը: Այս միջոցին ոստիկանք եւ զինուորք վրայ հասան, եւ կռիւ բացուելով խռովարարներէն 17 անձինք, իսկ զինուորներէն եւ ոստիկաններէն քանի մը անձինք սպանուեցան, եւ երկու կողմէն շատեր վիրաւորուեցան:

Այս դէպքէն ետքը Սուլթան Մուրատ երկուրդ կայսերական զգեստը կանչուեցաւ: Նախորդ Սուլթանն ի սկզբան վարանելով չուզեց երթալ, բայց ետքն ապահով ըլլալով թէ իր անձին վնաս պիտի չհասնի, դնաց երկուրդ զգեստը ուր հիւր է հիմա:

Յիշեալ դէպքը ստուգելու եւ ձերբակալ եղած անձերը հարցաքննելու համար երկուրդ պալատը նամաք փաշայի նախագահութեանը ներքեւ յատուկ ժողով մը կազմուած է: Պաշտօնէից ժողովն ալ քանի մ'օր կայսերական պալատը գումարեցաւ:

Կ'ըսուի թէ Պատիւթ լրագրոյն արտօնատէր Ալի էֆէնդաի յիշեալ դէպքէն օր մ'առաջ Ալի Սուալիին մէկ գրութիւնը հրատարակելուն համար կասկածի ենթարկուած եւ ձերբակալ եղած է:

Վէն. Սուլթանը 10 ական հատ հարկերնոց թղթաւրտով շնորհեց խրաքանչիւր զինուորի որ քաջութիւն ցուցուց յիշեալ դէպքին մէջ, նաեւ նշան եւ բարձր ատիճաններ շնորհեց պաշտօնակալաց:

Նախնի Սթեֆանցիք շարունակ նոր բաներ լսել եւ պատմել կը սիրէին: Այս անոնց զբօսանքն էր: Եթէ հիմա մարդիկ զուարճանալու համար ամէն օր նոր դէպքերու պատմութիւն լսել կ'ուզեն, Պոլիս գալու են: Ութ կամ տասն օրէ հետէ ամէն օր, գրեթէ ամէն ժամ նոր լուրեր տարածուեցան Բուսաց դէպ ի Կ. պոլիս յառաջանալուն նկատմամբ: Սիւլիվիլին, Չէքմէճէյին եւ Չաթալճայէն եկող ճամբորդները նոյն լուրերը բերին մեզ: Ամէն օր մեր աչուքներով տեսանք Օսմանեան զօրաց պատրաստութիւնները թշնամույն յարձակմանը դէմ դնելու համար. տեսանք ռազմավթերաց փոխադրուելու եւ թնդանթաճիգ պահեստի զօրաց շարժումները. նաեւ տեսանք նոր գրուած զինուորներ որ կը փութային բանակատեղիները հասնել: Տեսանք որ պաշտօնեաները պալատն երթալով շարունակ եւ երկար խորհուրդներ կ'ընէին. նաեւ գիտցանք թէ երկու բանակաց զիւրքն այնպէս էր որ եթէ Բուսը քիչ մ'եւս յառաջանալ փորձէին կուրի պատժաւ պիտի ըլլային: Վերջապէս կ'ըսուէր թէ Պոլսոյ բարեկերտութեան վրայ կուրի մը բոլորը միայն քանի մը ժամու գործ էր: Հիմա բաց այս ամենէն տեսանք Ալի Սուալիի յիմարական ձեռնարկութիւնը որ բոլոր քաղաքը վրդովեց: Քանի մ'օր առաջ տեսանք նոյն իսկ Բ. զրան հրկիզուելը: Արդարեւ վերջին տասն օրուան մէջ տեղի ունեցած դէպքերը բաւական շատ եւ նոր են, եւ զուարճութեան համար նոր բաներ լսելու կամ պատմելու ամենէն շատ փախք ունեցող մարդուն իսկ հետաքրքրութիւնը կրնան գոհացնել: Սակայն այս դէպքերը Կ. պոլսոյ ժողովրդեան մեծագոյն մասին համար զուարճութիւն չէին: Անցեալ երկուշաբթի օր, երբ Չերաղանի զօրծը տեղի կ'ունենար, շուկաներու մէջ շատ մարդիկ այնպէս ահաբեկ եղան, որ շատերը Լեզիս բրդաւ կ'ըսէին:

Ոմանք կ'ըսեն թէ Բուսը գիտէին Ալի Սուալիի խորհուրդն եւ այս պատճառաւ յառաջ կը քալէին: Սակայն Բուսական զօրաց յառաջ քալելուն պատճառը ցուցնելու համար այս ենթադրութիւնը հարկ չէ: Պատերազմի սկիզբէն ի վեր եռանդուն ամենատալանները միշտ կը սպասէին որ Կ. պոլսոյ մէջ խռուականութիւններ տեղի ունենային, եւ Բուսական զօրաց հարկ ըլլար Պոլիս մտնել անգործութիւնը հաստատելու համար: Եթէ թիֆլէսէն զօրապետը գիտնար թէ Կ. պոլսոյ խաղաղութիւնը վրդովելու գաղտնի խորհուրդներ եւ դաւեր կային, հարկաւ հնար էր Այս ատեն պատրաստ կ'ըլլար Պոլիս գրաւելու, եւ իր այս գործը կը շարունակէր արդարացի ըսելով թէ քաղաքին մէջ խռովութիւն կար, եւ ինքը խաղաղութիւն հաստատելու համար Պոլիս մտաւ:

Բուսական բանակին իր յառաջխաղացութիւնը շարունակեց, այնպէս որ հիմա Օսմանեան բանակին գիծէն միայն մէկ ժամ հեռու է, կը նայի Կ. պոլսոյ վրայ եւ տա-

րածուած է Մարմարայէն մինչեւ Սեւ ծով: Բուսական բանակին ճակատը Բեազլուտանէյի եւ Սեւ ծովու մօտ գտնուած Օսմանեան զօրաց զիւրքերուն այնչափ մօտ է, որ մէկ բանակէն միւսը կրնայ թնդանթաճիգ արձակուիլ:

Գաղթականք շատ դժգոհ են որ Փոքր Ասիա կը զրկուին, եւ հոն առանց օգնութեան կը թողուին: Ոմանք որ պահապան զօրաց բանակին մէջ էին, հիմա բանակէն արձակուած են: Այս մարդոց ընտանիքները Բուսէյի միւս գաղթականաց հետ փախած էին, եւ հիմա ասոնք չեն կրնար գտնել իրենց ընտանիքները: Ասոնց ընտանիքներէն ոմանք Փոքր Ասիայ մէկ կողմը զրկուած են, բայց գաղթականք կ'ըսեն թէ արձանագրութիւններ չկան ցուցնելու դուրս զրկուածներուն անուններն կամ անոնց ուր զրկուած ըլլալը: Այս մարդիկ իրենց ընտանիքները կը փնտենեն, բայց դժուար է գտնել զանոնք:

Անցեալ երեքշաբթի գիշեր երկրաշարժ պատահեցաւ, եւ Պոլսոյ մէջ Սիւնայիւլլի խափն քանի մը սննեակները վրան, եւ իր քանդ տարեկան Պարսիկ մը վնասուեցան երեքեւ միւսով մեռաւ:

Թղթադրամները շրջաբերութենէ վերցնելու նպատակաւ կազմուած յանձնաժողովն անցեալ երեքշաբթի օր Սուլթան Ահմէտի հրապարակին մէջ 2 միլիոն 84 հազար դահեկան թղթադրամ այրեց:

Անցեալ հինգշաբթի գիշեր ժամը վեց ու կեսին Բ. դուռը հրդեհ պատահեցաւ եւ բաց երկու ծայրերէն բոլոր չէքքը այրեցաւ: Առ այժմ դործերն երեսի վրայ չմնալու համար պետական խորհրդոյ եւ արդարութեան ատենի պաշտօնարաններն իրենց վերաբերեալ գրասենեակներով եւ ժողովներով հանդերձ ծերակուտի եւ երեսփոխական ժողովոյ խորհրդարանները փոխադրուած են:

Անգղիական նաւատորմից հինգշաբթի օր Նիկովիդիոյ ծոցին եւ կղզիներուն մէջտեղ նաւային կրթութիւնները ընելէ ետքը նորէն իր տեղը դարձաւ:

Չորեքշաբթի օր բաւական գաղթականներ դուրս զրկուեցան:

Մարաշէն Հայոց պատրիարքարանը զրկուած գրութիւն մը կը ծանուցանէ թէ Չէքմէճէյն այն կողմներն ալ աւազակութիւններ եւ բարբարոսութիւններ կ'ընեն, եւ ժողովրդեան հանգիստը վերգոյծ է:

Հայաստանի հարստահարեալ ժողովրդոց վիճակը քննելու եւ զանոնք քիչ մը ժամանակ եւս համբերութեան յորդորելու համար Բ. դրան հրամանաւ Սրբապետ պատրիարքը շարս վարդապետ զրկած է Բալու, Մուշ, Վան եւ Կարին:

Խաբերդէն կը գրեն թէ Տէրալի Բիւրոսերը մինչեւ ցարդ Չիվիճադի գիւղերէն 91 գիւղ կողոպտած են:

Ա. Յ. Լ. Ե. Ս. Լ. Բ.

Քանի մ'օր առաջ Յունական շողեւաւ մը որ Կալացի առեւ կեցած էր, իր խաբիսը վեր առած ատենն երկու ծովառումը հանեց Գանուր գետին: Պոսնիոյ մէջ մեծ յաղում կայ: Շատ տեղերու բնակիչները սովամահ ըլլալու վտանգի մէջ են: Պոսնիացի փախտականներն, որ Աւստրիա ապաստանած էին, անկարգութիւններ ըրած են, եւ այս պատճառաւ Աւստրիոյ կառավարութիւնը զինուորական օրինաց ներքեւ դրած է զանոնք: Բուսը Պուլկարներէն 100,000 զօրք հաւաքելու վրայ են: Միւսն իշխանը ներողութիւն չնորհած է ոյն ապստամբաց որ անցեալ յունով. ամսոյ մէջ յիշեալ իշխանին դէմ թշնամական ցոյցեր ըրին: Բուսը ստորին Դանուբի եղերքը քարեր ժողոված են, որպէսզի եթէ պատերազմ բացուի, գետին նաւարկութիւնը խափանեն այն քարերով: Այս ամիս գետնաշարժի

պատճառաւ իր հարկեր տուն վրած է Նիկովիդիոյ դաւառին մէջ: Բուսի Ամերիկայի մէջ ընտրի շողեւաւեր գնելու վրայ է: Երկու կամ երեք հարկու Յոյներ զինուորի պայմաններէն դոճ չըլլալով Եպիքոս մտած են: Հնգիստանէն Մալթա զօրք փոխադրող Անգլիական նաւերէն ոմանց մէջ նստալու եւ իւրեան ելած է: Բուսը հրաման ըրած են որ Բուսանիոյ աղագային ժողովոյ Պետարապոլսէն զրկուելու երեսփոխաններն իրենց տեղերը մնան: Բուսանիոյ կառավարութիւնը 1,250,000 լիւրայի թղթադրամ հանուած է, եւ այս գումարին երաշխատութիւն տուած է կառավարութեան հոգիքը:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս օրերս կը կարծուի թէ Անգլիոյ եւ Բուսիոյ մէջտեղ խաղաղութիւնը զըլլալու արարար կ'ունի Շուվալովին ջանից յաջողութենէն կախում ունի, ուստի եւ ամէն մարդ անձկութեամբ կը սպասէ գիտնալ անոր բանակցութեանց ելքը: Կոմա Շուվալովի նախ համալցեց Անգլիոյ պաշտօնեաներն իրեն հետ խորհրդի մտնելու թէ ինչ փոխութիւններ ըլլալու են արեւելից մէջ, ենթադրելով որ Սան Սթեֆանոյի դաշնագիրը չկար: Այնուհետեւ յիշեալ կամը Բեզարպուրի գնաց եւ Բուսիոյ կայսեր ցուցուց Սան Սթեֆանոյի դաշնագրին թերութիւններն, եւ խոստում առաւ Չարէն թոյլ տալ գաշնագրին այն կէտերուն փոխուելուն որ աւելի մօտէն վերաբերութիւն ունին Անգլիոյ: Հիմա Կոմա Շուվալովի Լոնտոն գործած է համադրու: Անգլիոյ պաշտօնեաներն որ հաւանին տէրութեանց ժողով գումարել նոր հիման մը վրայ: Կ'ըսուի թէ Բուսիա կ'առաջարկէ մինչեւ Պալգաններն ետ քաշել իր զօրքն ի նշան յօծարութեան թէ պիտի ընդունի Եւրոպայի որոշումը: Անգլիա Բուսիոյ այս գործը պիտի համարի իրեն յայտարարութիւն թէ Եւրոպա որոշուած է խնդրը, եւ Բուսիոյ կողմէն բերանացի յայտարարութիւն պահանջէ ետ պիտի կենայ:

Կը յուսուցուի թէ տէրութեանց ժողովը յունիսի մէջ պիտի գումարի:

Կորչաքոֆ իշխանն աւելի աղէկ է, եւ թերեւս պիտի կրնայ ներկայ գտնուիլ տէրութեան ժողովոյ:

ՎԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տառատ Մահմետ փաշա զինուորական զօրծոց պաշտօնեայ կարգուեցաւ:

Եւրոպային առնուած հեռագիրը կը ծանուցանեն թէ Բուսիա հաւանած է շուկել նոր Պուլկարիոյ սահմաններն, որ երկու ինքնիշխան դաւառներու պիտի բաժնուի: Կ'ըսուի նաեւ թէ Բուսիա հաւանած է պատերազմական տուգանաց կէսը զեղչել, եւ Պետարապոլս պահանջէ ետ իրենալ: Անգլիոյ պաշտօնեայ ժողով ըրին Բուսիոյ առաջարկութեանց վրայ խորհելու համար, եւ կը գրուցուի թէ գլխաւոր կէտերուն վրայ համաձայնած են: Տէրութեանց ժողովոյ նկատմամբ առնուած ամենէն վերջին լուրը սա է թէ, հրապարակելու զրկուելու վրայ են, որպէսզի ժողովը գումարի յունիսի 11 ին: Լոնտոնէն առնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Անգլիոյ ծովային զօրծոց պաշտօնարանին լուր տուած է Չաթալի նաւարաններուն թէ հարկ չկայ նոր դրահաւորներն այնպէս արագ զինել, ինչպէս յառաջ հրաման տրուած էր:

Այս բոլոր լուրերը խաղաղութեան շատ նպատաւոր են, բայց զրոյց կայ նաեւ թէ մասնաւոր հեռագիրը կը ծանուցանեն որ նոր դժուարութիւններ ծագած են Անգլիոյ եւ Բուսիոյ մէջտեղ: Բուսիոյ մէջ ամենատալանները կ'ուսակցուի թեան վերաբերեալ մարդիկ զի գոհ են Չարին աշխարհավարութենէն որ Անգլիոյ հետ կատարուած բանակցութիւնները գաղտնի կը պահէ:

ՆԼԵԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՏՐԱԿԱՆ			
Մայիս 15/27, 1878			
Գնախառն	40. 341	Բուս. երկր. բաժնիք	37 1/2
ԳՐԱՐԻ, ՕՍԺ, ԼԻՐԱՆ 400 ԷՆ			
Մեքսիկէ	105 1/2	Բուսիոյ քոյ	88 3/4
Քաղաքային	281	Եւրոպային	87
Պղնձ տուր	475	Գրիմից	50 1/2
Հիւնից	121	Անգլ. լիւր	109
Մանիք	11		

Ամերիկայի միսիոնարաց ընկերութեան կողմէն Խմբագիր Չ. Բ. Կրին

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԱՐՏԱՔԻՆ
2 ագնագործ, Յակոբեան խան, Թիւ 12.